

INFORME SOBRE EL VOT EXTERIOR: DEFECTES I MILLORES EN EL PROCÉS ELECTORAL DEL 21 DE DESEMBRE DEL 2017

Antecedents:

El novembre de 2017, CATALANSALMON.com va organitzar una campanya per portar representants als consolats durant el vot presencial els dies 17, 18 i 19 de Desembre (posteriorment ampliat al 20 i 21) per les eleccions catalanes del 21 de Desembre. L'objectiu era avaluar la gestió del vot exterior en vista de com ha funcionat els darrers anys per a milers de ciutadans residents a l'estranger, i a través de la supervisió, denunciar irregularitats i proposar millores per aconseguir un procés electoral més transparent i suggerir recomanacions per millorar-ne la participació.

Més de 800 persones de tot el món es van presentar voluntàries per fer de REPRESENTANTS CONSULARS durant els dies 17 18 i 19 de Desembre (ampliat als 20 i 21 posteriorment). La campanya es pot seguir on-line aquí:

<https://catalansalmon.com/campanyes/observadors/>

Aquesta campanya la considerem molt necessària, atès els resultats finals, ja que, en unes eleccions on a Catalunya la participació ha arribat al 82%, el vot exterior s'ha tornat a quedar en un 12%.

Al llarg del present informe descriurem les raons d'aquest problema, així com les mancances que hem pogut determinar durant tot el procés electoral i farem propostes per millorar-lo.

Diferenciarem:

- 1.-Els problemes previs al vot presencial als consolats,
- 2.- els problemes durant el vot presencial, i
- 3.- els problemes detectats després del vot presencial i durant el recompte.

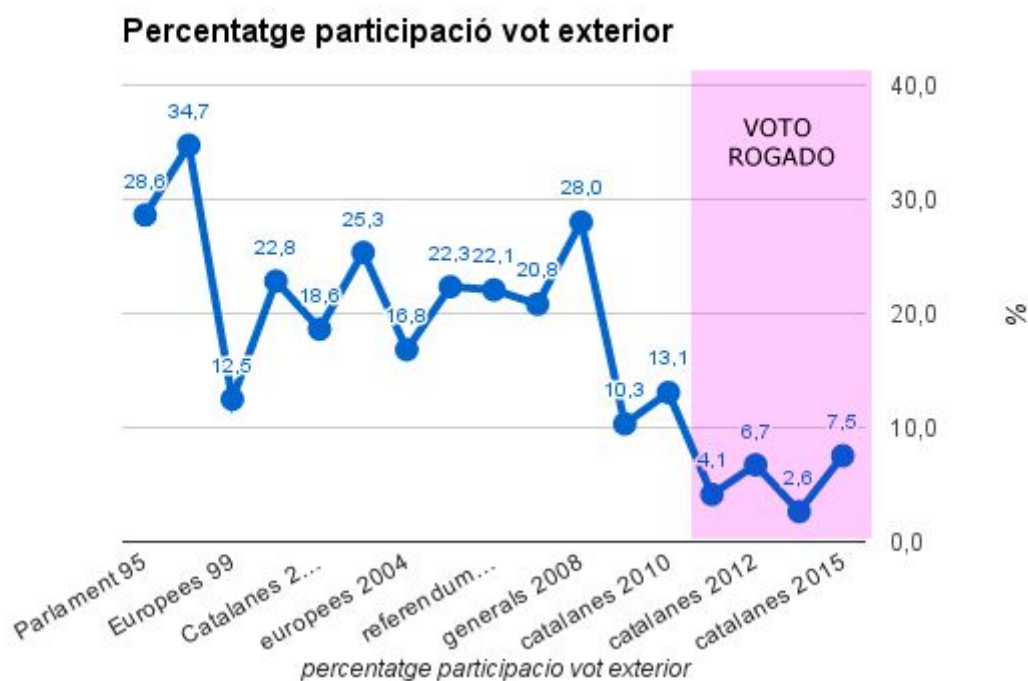
4.- RESUM DE RECOMANACIONS per a la Junta Electoral.

- Annex: resultats de la campanya

1.-Problemes previs al vot presencial

A) El principal problema del vot exterior és fàcilment identificable, i corregible; **el nefast sistema de “VOTO ROGADO” (en català “VOT PREGAT”) en vigència des del 2011.**

El fet d’haver de demanar el vot per poder votar dificulta el procés i sobretot fa que els terminis per rebre les paperetes per votar siguin tan curts que resulten impossibles en la gran majoria dels casos.

L'anàlisi de les dades demostra que la implantació del Vot Pregat ha fet baixar la participació dels catalans de l'exterior d'un 30% a menys del 10%.

Tots els partits coincideixen en la desgràcia que significa el vot pregat per al vot exterior, i s'han compromès de manera pública a suprimir-lo, però encara no han fet res.

De totes les millores que proposarem, la més fàcil, ràpida, i eficaç per augmentar el vot exterior , és la derogació del “voto rogado”. És una pura decisió política que es pot prendre amb l'acord dels partits, que ja admeten les falles del sistema en aquests moments. El canvi de la llei es podria resoldre en breu termini si hi hagués voluntat política

B) Ni preguntant el vot es garanteix que arribin les paperetes.

“Vaig fer tots els tràmits del “voto rogado” i encara, avui dia 14 de gener, no m'ha arribat la documentació. El 20 de desembre vaig trucar al consolat a Ciutat de Mèxic i només em van saber dir que era un problema de correus.”

Dels 226.381 catalans registrats al CERA amb dret a vot el 21D, només es van rebre 39.521 peticions per votar (17,46 % del cens).

Però és especialment greu que d'aquestes gairebé 40.000 peticions només van votar 27.173, un 68,7% dels que van fer la sol·licitud.

Això vol dir que un **30% dels que van fer totes les gestions correctament per votar, NO VAN PODER VOTAR FINALMENT.**

La naturalesa del cens exterior és objecte de discussió, si la forma gent amb interès real en la política catalana, o simplement hi formen part per raons burocràtiques.

Però el que si ens queda clar és que el fet que un 30% dels que han fet proactivament totes les gestions correctament per votar, finalment no ho facin. És un problema molt greu que posa en qüestió la mateixa democràcia, ja que se'ls està manllevant el dret de votar expressat de manera manifesta.

C) Instruccions més clares per votar per correu

Les instruccions per votar per correu, les que arriben amb les paperetes, són extenses i no sempre clares de seguir per qui no està acostumat a la burocràcia, com la gent jove o les persones més grans. No tenim les xifres exactes (aquest és

un altre problema detallat més endavant) però a Barcelona es van escrutar 20.211 vots, i hi va haver almenys 1.000 vots que no es van comptar perquè no estaven correctament documentats; no portaven el certificat, o la còpia del DNI o passaport o qualsevol altra incidència.

Per votar per correu cal incloure 3 sobres, i 2 certificats i adjuntar un document d'identitat. Això es presta a confusió, la prova són els més de 1000 vots no acceptats per errors.

Considerem que les instruccions són molt millorables, i proposem incloure instruccions gràfiques, posar lletres diferents a cada sobre o fer servir sobres de diferents colors.

Creiem que això ajudaria molt a evitar perdre aquests més de 1000 vots per errors burocràtics.

D) Aprofitar INTERNET per facilitar la gestió del vot

Si bé el vot electrònic està encara en fase d'estudi en molts països, això no vol dir que no es puguin aprofitar les eines que JA TENIM per facilitar el vot exterior.

Un com un ha fet la seva sol·licitud de vot i aquesta ha estat acceptada, ha d'esperar que li arribin les paperetes, cosa que molts cops no arriba a passar mai.

Resulta sorprenent que no es pugui millorar aquest procés permetent els usuaris

DESCARREGAR LES PAPERETES PER INTERNET.

No hi ha cap raó per no tenir una web oficial on estiguin les paperetes llestes per descarregar i imprimir, amb un codi QR per validar-les si és necessari.

El certificat de vot podria també descarregar-se per Internet des de la web del INE, sense massa complicacions.

Només caldria facilitar el procés dels sobres (hem d'estudiar si es podrien descarregar també) o permetre fer servir sobres disponibles al mercat del país on es viu (limitats a unes mides)

Creiem que després de l'eliminació del vot pregat, aquesta seria la millora que més vots podria comportar, doncs molta gent reporta cada convocatòria electoral, que no ha rebut les paperetes per votar, tot i haver fet totes les gestions.

2.-Problemes durant el vot presencial als consolats

La campanya de Catalansalmon ens ha permès deixar constància de diversos problemes durant el vot presencial als consolats, molts d'ells relacionats directament amb la manca de legislació sobre aquest procés. Aquesta manca de legislació **sobre el paper dels representants electorals als consolats és la font de diversos conflictes.**

No hem sabut trobar, ni al BOE ni en cap document oficial, quin és en detall, el funcionament del vot presencial al consolat. Ni de quina tasca han de fer els representants, ni de quins drets tenen per fer la seva tasca.

(BOE **1639** Llei orgànica 2/2011, de 28 de gener - Article 75. Exercici del vot per persones que viuen a l'estranger)

"Els representants de les candidatures concurrents a les eleccions poden estar presents a les dependències consulars habilitades durant els dies del dipòsit de vot en urna."

Només dues línies al BOE definint la figura del representant consular, però no de la seva tasca. Tot i que en una gran majoria de casos el personal consular ha estat receptiu i ha col·laborat amb els representants, hem detectat problemes derivats de la manca de legislació que fèiem esment:

A) El control i gestió del vot per correu

El vot per correu arriba al consolat abans, durant i fins i tot després dels dies de vot presencial (17,18,19,20 i 21).

La recomanació que hem rebut dels partits és que el vot per correu es posava en urna al començament o al final del dia, però això no només no ha estat així, sinó que hi ha hagut des d'alguns consolats, un **tractament poc transparent.**

En alguns consolats, el vot per correu s'ha posat en les urnes i en d'altres s'han guardat a la caixa forta fins al final del vot presencial. Considerem que aquesta falta de criteri unificat en el tractament del vot per correu és molt irregular.

A banda d'això, alguns representants han reportat haver vist el vot per correu ja separat per províncies (junes electorals provincials) fins i tot abans de començar el primer dia de vot presencial. Això implica que el vot per correu s'ha obert i s'ha tractat **SENSE CAP OBSERVADOR PRESENT.**

Això no és acceptable.

A) Urnes dipositades en habitacions tancades i no accessibles.

En alguns casos, les urnes no han estat a la vista dels observadors; sinó que s'han disposat en habitacions tancades i només s'ha permès l'accés als representants quan algú s'ha presentat per votar.

Entenem que **les urnes SEMPRE han d'estar visibles als observadors.**

B) Fotografiar els segells de les urnes a final del dia

La durada del vot presencial fa que els representants facin relleus per fer la seva tasca. Molts cops els observadors al final de la jornada no eren els mateixos que l'obrien l'endemà, per tant la manera de confirmar que l'urna no havia estat manipulada era fotografiar els segells de l'urna i compartir-les amb els següents representants.

Alguns consolats han posat problemes per fer aquestes fotografies, al·legant la prohibició genèrica de fer fotografies als consolats.

Sabent que la fotografia havia de respectar la intimitat dels votants i no s'havia de veure ni reconèixer cap informació que pugues identificar cap votant, aquesta prohibició no només ens ha semblat injustificable, sinó que a més **s'ha esgrimit en alguns consolats i no en d'altres sense cap criteri lògic.**

La nostra resposta ha estat compartir mundialment les fotografies dels segells dels consolats que no han posat problemes amb els consolats que si han posat problemes per fer-ne. Després d'aquesta acció, els consolats han accedit a fer i compartir aquestes fotografies.

C) Terminis per rebre els vots per correu al consolat

Com és sabut, el període de votació presencial als consolats inicialment previst només per als dies 17, 18 i 19 de Desembre, es va allargar al 20 i 21 en una segona "fornada" de votacions, on s'enviaven per separat les actes i els vots a la delegació provincial corresponent.

Considerem que aquesta decisió ha estat molt positiva i s'hauria d'estudiar la possibilitat de fer-ho en totes les comeses electorals a partir d'ara.

Tot i això, denunciem el tracte discriminatori als votants residents temporals, que per alguna raó inexplicable i inexcusable no se'ls va permetre gaudir de la mateixa ampliació de termini que els residents temporals, de manera que es van denegar la

igualtat a votats afrontant les mateixes dificultats tècniques de vot exterior.

Dels **28.047** vots que van comptar els representants als consolats, **23.427** es van fer els dies 17,18 i 19, i **4.620** els dies 20 i 21 (16.5%).

Vots als consolats a dia 19	23.427	83,5 %
Vots als consolats a dia 21	4.620	16,5%
TOTAL VOTS AL CONSOLAT	28.047	

Una sisena part del vot exterior (presencial i per correu) s'hagués perdut si no s'hagués ampliat el termini. RECOMANEM que aquesta pràctica d'allargar el període de vot exterior fins al mateix dia de les eleccions, **s'apliqui a partir d'ara a totes les properes convocatòries.**

Si no s'hagués ampliat el termini als dies 20 i 21, del resultat total 27.173 de vots escrutats el dia 24 li hauríem de treure un 16% i el percentatge final del vot exterior hagués passat del 12% al 10%.

D) Vots per correu rebuts al consolat posteriors al dia 21

Després de l'ampliació, el dia 21 es va tancar als consolats el període de vot presencial i es van enviar els vots i les actes a la Junta Electoral per valisa diplomàtica. El vot per correu es va tancar a dia 20; això vol dir que qualsevol vot rebut amb matasegell posterior al dia 20 es va donar per invàlid per caure fora de termini.

Tanmateix, es va donar el cas de vots per correu emesos dintre de termini que van arribar al consolat després del 21, és a dir després de l'enviament de les actes i vots a la Junta Electoral. Ningú sembla tenir clar quin es el procediment per tractar aquests casos. En el marc dels diferents contactes de la xarxa amb el servei d'informació del Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación, l'OID (Oficina de Información Diplomática) i malgrat la insistència no es va aconseguir obtenir resposta, sinó que va derivar-ho a la JEC.

Sembla que durant l'escrutini final del dia 24 (almenys a Barcelona), van arribar vots

per correu enviats al consolat dintre de la data, però rebuts posteriorment al dia 21. Però no tenim cap dada oficial sobre això.

E) Paperetes als consolats.

Molts representants van reportar casos on la gent es va presentar al consolat, esperant trobar-hi les paperetes per votar.

Com sabem no és el cas doncs calia primer sol·licitar el vot i rebre les paperetes per correu, **però no podem veure cap raó per la qual aquest procediment no sigui possible.**

La possibilitat de tenir paperetes als consolats facilitaria MOLT el vot, perquè no caldria esperar a que ens arribessin les paperetes per correu postal. El Certificat de vot el podria gestionar directament el personal del consolat amb algun programa propi del INE. La gent només hauria de presentar-se amb el seu passaport i votar.

3.-Problemes durant l'escrutini del dia 24

El procés que va entre el recompte de vots dels consolats fins que els vots entren a l'escrutini final a les Juntes Provincials, és la part més opaca de tot el procés electoral.

NO HI HA CAP CONTROL SOBRE QUÈ PASSA DURANT AQUEST PROCÉS

Els consolats aixequen acta de les dades dels vots rebuts el 19 i el 21. Però no ho publiquen oficialment enlloc per poder-ho validar oficialment i globalment.

Els vots s'envien a la junta electoral central i se suposa que aquesta ho distribueix a les Juntes Electorals Provincials.

No tenim constància de quants vots arriben a les juntes provincials abans del recompte. Si es perd alguna saca de correus, o hi ha qualsevol problema, no tenim manera de saber-ho.

Faria falta que els consolats donessin les seves xifres al INE i aquest les publiqués. Que la Junta Electoral Central publiqués també la xifra de vots que li arriben i que cada Junta electoral Provincial publiqués també quants vots té abans de començar

l'escrutini.

Sense aquesta informació, qualsevol frau és possible.

A) Xifres totals de vots rebuts abans de començar l'escrutini

Al nostre entendre **resulta BÀSIC saber el total de vots que arriben a cada Junta Electoral** abans del procés de l'escrutini. Això inclou tots els vots que els funcionaris validaran i ficaran en urna si es consideren vàlids.

Com sabem, el total de vots que es fiquen en urna NO COINCIDEIX amb el total de vots que arriben a l'ESCRUTINI (inclosos els vots nuls) doncs hi ha almenys dos fets que poden alterar aquesta xifra.

VOTS “DESCARTATS” - els vots que arriben al recompte però els falta la documentació o el certificat, i que per tant no entren en urna ni són considerats nuls, ja que no es consideren vots efectuats.

Aquests vots no entren a urna i per tant no són ni considerats nuls.

Simplement es descarten, sense que se'n faci cap recompte oficial.

A Barcelona vam poder comptar almenys 1000 d'aquests vots “DESCARTATS” perduts, però no en tenim cap recompte oficial perquè no tenim el TOTAL DE VOTS que arriben a l'escrutini.

Desconeixem quants vots es van descartar a Tarragona, Lleida o Girona.

Tenir la xifra del total inicial i comparar-la amb el recompte final (inclosos els nuls) ens donaria aquesta xifra de vots perduts.

VOTS QUE NO PASSEN PEL CONSOLAT - els vots que s'envien directament per correu a la junta electoral per part dels registrats al CERA que estan temporalment a Catalunya. Aquests vots no passen pels consolats, per tant no en tenim el total. Tampoc sabem quants vots van arribar directament des de l'exterior a les Juntes sense passar pels consolats.

Sense aquestes dades, no tenim control, i sense control, qualsevol frau és possible.

B) Comprovar si el meu vot ha arribat a l'urna

Quan un votant que ha rebut les paperetes, envia el seu vot per correu, ja no té cap

mena de control ni d'informació sobre el seu vot. **Actualment resulta impossible saber si el vot d'un arriba correctament a l'urna del consolat i si arriba a l'urna del escrutini a Catalunya.** I aquesta informació és possible tenir-la doncs es valida electrònicament el vot abans de posar-lo en urna durant l'escrutini del dia 24.

Creiem que aquesta manca de verificació és un motiu important per desconfiar del vot exterior. **La web del INE té un procediment per validar l'estat de la sol·licitud de vot, posant el DNI i la data de naixement.** Proposem que aquesta web "ampliï" la seva funcionalitat i que informi de l'estat del vot; si s'ha rebut al consolat, si ha sortit cap a Catalunya, i si ha arribat a l'urna. Tota aquesta informació JA ESTÀ ENREGISTRADA així que no caldria fer molt per donar aquesta informació bàsica als votants.

4.- RECOMANACIONS PER A LA JUNTA ELECTORAL (Resum)

1.- Eliminar el VOTO ROGADO

2.- Poder-se **descarregar i imprimir les paperetes** i certificats per INTERNET

3.- Establir un procediment a la web del INE per fer **seguiment del vot propi** per saber si entra a l'escrutini final a Catalunya.

4.- **Ampliar el període de vot presencial** als consolats fins al dia de la votació a Catalunya sempre a partir d'ara.

5.- Posar **paperetes als consolats** per votar sense haver de sol·licitar el vot.

6.- **Millorar les instruccions del vot per correu;** afegir-hi gràfics o dibuixos, diferenciar els sobres amb lletres, números o colors per minimitzar els errors burocràtics.

7.- Publicar al INE **tots els totals de vots gestionats** (no només els resultats de l'escrutini final); total de vots rebuts als consolats, total de vots rebuts a cadascuna de les juntes electorals, total de vots descartats, totals de vots escrutats.

ANNEX: RESULTATS DE LA CAMPANYA 21D

Els resultats es poden seguir en aquesta web

https://catalansalmon.com/campanyes/observadors/resultats_21d.php

Total de persones registrades al CERA per votar	226.381	
TOTAL SOL·LICITUDS DE VOT	39.521	17,46 % del cens
VOTS AL CONSOLAT A DIA 19D	23.427	63,5%
VOTS AL CONSOLAT A DIA 21D	4.620	16,5%
TOTAL VOTS REBUTS AL CONSOLAT*	28.047	
VOTS ESCRUTATS VÀLIDS	27.173	68,76 % de les sol·licituds
PARTICIPACIÓ EXTERIOR FINAL	12%	

- no tenim dades de TOTS els consolats, però si de més de 100.